

А. Лузан

**ПЕРСОНІФІКАЦІЯ СИМВОЛІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ХДАК
У ЗМІ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ: ДЖЕРЕЛОЗНАВЧА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ**

A. Luzan

**PERSONIFICATION OF THE SYMBOLIC COMPONENT OF KHARKIV STATE
ACADEMY OF CULTURE IN THE MASS MEDIA OF INDEPENDENT UKRAINE:
SOURCE-BASED RESEARCH**

Заклад вищої освіти у сфері культури є невіддільною складовою в процесі формування культурного поля України. Встановлення принципів спілкування в окремих соціальних групах академічної спільноти утворює символічну складову, котра надає можливість для взаємодії з іншими соціальними групами. Наприклад, напрацьована символічна складова, котра презентує заклад у суспільстві, сприяє залученню більшої кількості зацікавлених абітурієнтів, що є актуальним для якісної підготовки майбутніх фахівців у сфері культури та мистецтва.

Варто зазначити, що формування символічної складової відбувається з використанням компонованих текстових та візуальних повідомлень, але вона включає також й особистісну складову, що пов'язана з викладацькою та студентською субкультурами академічної спільноти. Тому є важливим налагодження комунікації між зацікавленими групами з використанням доступних інструментів.

Одним з інструментів презентації Харківської державної академії культури (далі ХДАК) є засоби масової інформації (далі ЗМІ). Вони є частиною формування джерелознавчої бази дослідження у вигляді матеріалів ЗМІ: інтерв'ю, матеріалів з друкованих видань, Internet порталів за період з 1991 по 2024 рр. Через них, опосередковано, відбувається спілкування між персоналіями — представниками ХДАК та суспільством.

Дослідження презентації ХДАК та її впливу на формування культурного простору України також передбачає аналіз символічної складової інституції. Пояснення персоніфікованого контакту у формуванні символу частково представлено в теорії символічного інтеракціонізму (Джорж Герберт Мід, Герберт Блумер та ін.). Тобто взаємодія відбувається безпосередньо між індивідами через використання текстів, знаків, зображень, мови, жестів тощо і, відповідно, відбуваються процеси сприйняття, розуміння інтерпретації та погодження інформації, котра надається й отримується відповідно.

Особливої актуальності проблема комунікації між представниками різних груп набула під час агресивної прогресії дистанційного спілкування. Посилюється символічна складова комунікації, котра переводить на інший рівень безпосереднє спілкування між зацікавленими групами у вже сформованому середовищі — особистісно-дистанційний.

Символічний тип взаємодії між об'єктом, котрий надає інформацію — представник інституції та суб'єктом, котрий отримує інформацію — зацікавлений споживач, відбувається у кілька стадій: імпульс, сприйняття, маніпуляція та споживання. Надалі зацікавлена людина вже здійснює самостійну діяльність відповідно до наявних у медійному просторі символічних складових, таких як логотип інституції, відомі в наукових та творчих колах особистості, ім'я (назва). Наприклад, у самій назві інституції закладені знаки «культури», що виокремлює напрям роботи і є орієнтиром для споживача в пошуку необхідної інформації.

Проаналізовані джерела та матеріали дають можливість запропонувати утворення наступних груп, відповідно до ролі особистісної й символічної складової в них.

Для дослідження першої групи варто виділити складову інтеракції індивідів, тобто відповідно до теорії, їх взаємодію через перегляд персональних інтерв'ю, прочитання тематичних статей з супровідною візуалізацією, присвячених ювілеям особистостей, творчим здобуткам, у рамках висвітлення питань науково-освітньої інституції. Персоналія, котра дотична чи є представником ХДАК, створює безпосередню комунікацію з зацікавленим індивідом, і водночас опосередковано, з культурно-освітнім закладом. Відповідно, за наданими символами особа-споживач отримує необхідну інформацію подану від особи-представника за допомогою ЗМІ. Таким чином виокремлюється група інформації «Особистості».

Через ЗМІ особистості дотичні до перебігу академічних, освітніх, адміністративних, загальнокультурних процесів на рівні держави в контексті історичних подій, надсилають повідомлення спільнотам про позицію академічної спільноти щодо історичних, політичних, державотворчих процесів. Участь і висловлення позиції конкретизується в матеріалах, котрі виокремлюються в групу «Історико-культурна».

Виокремлені групи ґрунтуються на інституціональній та особистісній складовій, котрі поєднуються у взаємодії субкультури викладачів і здобувачів. Інформаційні повідомлення, пов'язані з ними чи здійснені від їх груп, розширюють потенційні можливості отримання всебічної інформації споживачем для подальшої взаємодії з інституцією. Таким чином утворюється група «Професійна/здобувачі».

Запропоновані групи взаємодіють і взаємопов'язані. Також за вивченими матеріалами можна простежити утворення соціокультурних зв'язків через діяльність окремих особистостей чи груп представників ХДАК у межах культурних, мистецьких, соціальних проєктів. Продукт створений особистостями у взаємодії з ХДАК як інституцією формує подальше сприйняття та пізнаність у суспільстві її символів. Таким чином утворюється група «Культурна/соціальна».

Запропонована реципієнтові інформація викликає його зацікавлення, надає відповіді на запит, ним опрацьовується і викликає асоціації, котрі спонукають звернутися до вже сформованих символів до наявного символічного капіталу ХДАК. Таким чином формується основа для подальшого спілкування з інституцією. Результати цих процесів можна побачити в публікаціях-відгуках, рейтингах, інтерв'ю з вступниками та їх пояснень критеріїв обрання певного закладу для здобуття вищої освіти тощо. Таким чином можна виокремити ще одну групу — «Вплив».

Підсумовуючи аналіз інформації наведеної у ЗМІ, варто зазначити, що особистісна складова процесу спілкування між індивідами через надання та сприйняття символів, їх інтерпретацію є актуальною складовою в презентації культурно-освітнього закладу в соціокультурному просторі України. Власна інтерпретація символів отримувачем надають йому можливість здійснити діяльність до ХДАК, відповідно до актуальних сенсів яких він їм надає та питань котрі потребують вирішення.

Отже, дослідження оприлюдненої інформації в ЗМІ дозволило виокремити та узагальнити її типи залежно від контексту: спрямовані на безпосереднє висвітлення діяльності ХДАК та опосередковані згадки. Водночас типи, залежно від змісту

та висвітленої проблеми, можна поділити на групи, котрі є універсальними та знаходяться у взаємодії: особистості, історико-культурний контекст, професійна/здобувачі, культурна/соціальна діяльність, вплив. Запропоноване групування є складовою загального дослідження джерельної бази, спрямованого на з'ясування кількісних та якісних показників впливу Харківської державної академії культури на формування культурного поля України.

П. Голотенко

КУЛЬТУРА СТАРОДАВНІХ УКРАЇНЦІВ У ЧАСИ ДО НАШОЇ ЕРИ В ІСТОРИЧНИХ СВІДОЦТВАХ ГЕРОДОТА

P. Holotenko

CULTURE OF ANCIENT UKRAINIANS BEFORE CHRIST IN THE HISTORICAL TESTIMONY OF HERODOTUS

В історії світової науки Геродот є одним із найперших крупних дослідників людської культури. Разом з Полібієм, Плінієм Старшим та іншими античними вченими, Геродот належить до числа тих протокультурологів, які відіграли свою певну роль у процесі багатомісячного розвитку української культурології. У центрі уваги Геродота — людське буття в його загальному масштабі, він прагне до широкого охоплення різних видів культурних практик. Це є показником культурологічної налаштованості мислителя. У його праці «Історія» (або «Історія в дев'яти книгах») міститься багато відомостей про особливості культурного буття різних народів світу, і в тому числі з історії праукраїнської культури. На сьогодні цей матеріал для зручності користування акумульований в окремому виданні «Історія України написана у V столітті до нашої ери Геродотом». Його науково-літературні здобутки збереглися до теперішнього часу, завдяки чому можна об'єктивно оцінити його роль у процесі розвитку культурологічної сфери досліджень в Україні вже від часів старої ери.

Відомо, що прадавньою українською державою була Велика Скіфія. У Геродота вона іменується як Скіфія, або в іншому перекладі — Скитія. Відповідно, праукраїнське населення в Геродота — це скіфи, або скити. У своєму дослідженні від розглядає питання культурологічного змісту, а саме: про етногенез українців, про віросповідання і традиційні звичаї праукраїнців, про судові процеси і покарання як механізми соціокультурного регулювання, про демографію українського населення, про функціональне значення артефактів, про соціокультурні ролі в суспільстві, про почуття патріотизму тощо.

Геродот був одним з перших античних учених, який сприяв запровадженню цілого ряду теоретичних та емпіричних пізнавальних засобів. У сучасній науковій традиції вони постають в якості таких відомих підходів та методів, як: експеримент, соціальне опитування, інноваційний, антиномічний підхід, метод ономастики, метод первинного дослідження, цивілізаційний підхід тощо. Означені прийоми на сьогодні мають статус «загальнонаукових». У своєму прототипному варіанті вони широко застосовані Геродотом при вивченні культури стародавнього українського суспільства.

Особливу увагу слід звернути на те, що в Геродота в дослідженні давньої української культури також започатковані елементи деяких спеціальних принципів культурологічного дослідження. Зокрема, мається на увазі прототипний варіант